

Zjazd Warszawskiego Oddziału PNTL

W DNIU 20.VII. 1950 r. Oddział Warszawski Polskiego Naukowego Towarzystwa Leśnego zorganizował w ramach swej działalności naukowo-dydaktycznej odczyt inż. E. Ilmurzyńskiego na temat ogólnych zasad pielęgnacji drzewostanów. W toku dyskusji nad tym bogatym pod względem treści referatem wysunięto projekt, by temat omówić szerzej w warunkach odpowiednio ilustrujących zagadnienie, a więc w terenie. Przygotowanie pokazu zabiegów pielęgnacyjnych dostarczyć bowiem może wiele materiału do dalszej dyskusji nad zagadnieniami, będącymi tematem referatu. W tym celu uchwalono zorganizować zjazd naukowo-gospodarczy w Nadleśnictwie Ś-ta Katarzyna (obecny Świętokrzyski Park Narodowy), posiadającym stosunkowo dużą różnorodność typów drzewostanów, gdzie już od kilku lat są prowadzone zabiegi pielęgnacyjne według zasad nowoczesnej biologii i opartej na niej hodowli lasu. Przy współpracy Oddziału Radomskiego Polskiego Nauko-

wego Towarzystwa Leśnego zjazd taki zorganizowano w dniach 23 i 24 października 1950 r. Dzięki poparciu Ministerstwa Leśnictwa, Centralnego Zarządu Lasów Państwowych i Instytutu Badawczego Leśnictwa w zjeździe mogli wziąć udział liczni pracownicy państwowego gospodarstwa leśnego, zarówno z rejonów l. p. i nadleśnictw, jak i ze szkolnictwa leśnego oraz Instytutu Badawczego Leśnictwa. Na zjeździe spotkali się więc naukowcy z inżynierami, technikami i robotnikami leśnymi. W ten sposób zjazd nabrał charakteru narady wytwórczej, poświęconej jednemu z czołowych zagadnień gospodarstwa leśnego — pielęgnowaniu lasu. W naradzie tej wzięło udział ogółem 84 członków Polskiego Naukowego Towarzystwa Leśnego, reprezentujących wszystkie oddziały z całej Polski. Z Zarządu Głównego PNTL obecni byli: przewodniczący i trzech członków. Terenowym gospodarzem zjazdu był inż. E. Krysztofik, p. o. dyrektora Świętokrzyskiego Parku Narodowego,

pod kierunkiem którego wykonywano zabiegi pielęgnacyjne, stanowiące przedmiot pokazu. Wyjaśnień, dotyczących charakteru zabiegu pielęgnacyjnego i techniki jego wykonania, udzielali w poszczególnych przypadkach sami bezpośredni wykonawcy tych prac — w osobach leśniczych, gajowych i robotników leśnych.

Zjazd otworzył w dniu 23.X.1950 r. przewodniczący Oddziału Warszawskiego PNTL inż. M. Kreutzinger, przedstawiając zebrany cel i zadania rozpoczynanej narady naukowo-gospodarczej. Następnie inż. E. Ilmurzyński podał w streszczeniu nowoczesne zasady pielęgnowania drzewostanów, omówił one obszerniej w referacie, którego pełny tekst został dostarczony uczestnikom narady w odpowiedniej ilości odbitek maszynopisu. Po zaznajomieniu uczestników zjazdu z tematem i planem narady, przewodnictwo wycieczki po lesie objął inż. E. Krzysztofik, przedstawiając kolejno przykłady dokonanych i projektowanych zabiegów pielęgnacyjnych w różnych drzewostanach Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

W oddziale III-d leśnictwa Łysica, w młodniku różnowiekowym od 20 do 40 lat, złożonym z jodły pochodzącej z odnowienia naturalnego, uzupełnionego w lukach uprawą ręczną sosny, świerka, a miejscami modrzewia i buku oraz samosiewem osiki i brzozy, — dokonano przeglądu zabiegu pielęgnacyjnego o charakterze spóźnionego czyszczenia. W młodniku tym na pewnej powierzchni tylko wyznaczono drzewa zakwalifikowane do usunięcia przez pomalowanie ich wapnem, w innej zaś części drzewostanu zabieg czyszczenia już wykonano. Drzewa przeznaczone do usunięcia, względnie już usunięte, składały się głównie z wadliwych egzemplarzy górnej warstwy, nie stanowiących odpowiedniego materiału dla dalszej hodowli i nie spełniających roli pielęgnacyjnej dla drzew pełnowartościowych. W ten sposób objęto cięciami w pierwszym rzędzie przedrosty nie rokujące dobrej przyszłości, rozpieracze, dwójki, drzewa krzywe i uszkodzone przy eksploatacji lub wskutek ujemnych wpływów atmosferycznych itp. Na powierzchni około 0,7 ha objętej pokazem wyznaczono do usunięcia około 400 sztuk drzew, przeważnie osiki i brzozy, a w mniejszym stopniu sosny i świerka. Drzewa usunięte dostarczyły przy czyszczeniu około 15% użytku, jak papierówka osiko-

wa, drewno do przerobu chemicznego itp.

Następnie uczestnicy zjazdu przeszli przez oddział 74-a leśnictwa Łysica, gdzie mieli sposobność oglądać 18-letnie młodniki sosnowe z domieszką brzozy, osiki i świerka, w których zabieg czyszczenia wykonano w 1948/49 r., a stamtąd udali się do oddziału 73-g, h do 15-letniego młodnika sosnowego mieszanego z dębem, (jodłą, osiką, brzozą i świerkiem), gdzie czyszczenia przeprowadzono w roku 1947/48.

W oddziale 108 dokonano przeglądu młodników 15-letnich jodłowo-bukowych z brzozą i osiką, w których czyszczenia wykonano jesienią 1949 r. i wiosną 1950 r., a w oddziale 107 poddano krytycznej ocenie zabiegi pielęgnacyjne przeprowadzone w podobnym drzewostanie w roku 1948/49.

Przy lustracji każdego obiektu pokazu wywiązywały się dyskusje, w których analizowano tak sposób wykonania zabiegu pielęgnacyjnego, jak i same zasady selekcji. Wykonawcy czyszczeń udzielali żądanych wyjaśnień, przedstawiając swoje poglądy na poruszane zagadnienia. Ogólne zainteresowanie budził fakt, że te wszystkie oglądane, a dość skomplikowane zabiegi pielęgnacyjne przeprowadzali samodzielnie w terenie gajowi i starsi robotnicy, odpowiednio przeszkoleni i poinstruowani przez leśniczych pod kierunkiem inż. Krzysztofika, wykazując przy tym gruntowną znajomość biologii poszczególnych gatunków drzew i grup zespołowych składających się na drzewostan.

Po krótkiej przerwie uczestnicy zjazdu przeszli na teren sąsiedniego leśnictwa Bodzentyn, gdzie w oddziale 53 dokonali przeglądu trzebieży wyznaczonej w drzewostanie sosnowym IV kl. wieku z domieszką jodły. Drzewa wyznaczone do usunięcia posiadały tu zaciąsy na korze, zaś drzewa doborowe w poszczególnych wyraźnie zarysowanych biogrupach miały pierścienie dookoła pnia pomalowane białą farbą olejną. Zupełną analogię do tej trzebieży stanowił inny zabieg pielęgnacyjny pokazany w oddziale 52 w drzewostanie sosnowym III kl. wieku, z tą tylko różnicą, że w drugim przykładzie nie zastosowano trwałego sposobu oznaczania drzew doborowych. Na obu powierzchniach pokazowych wynikła ożywiona dyskusja, dotycząca głównie wyboru biogrup, a wśród nich drzew dorodnych

W oddziale 14-1 na Górzej Miejskiej pokazano młodnik mieszany 18-letni z

przewagą modrzewia, a z udziałem dębu, jodły i sosny, poddany czyszczeniu w 1947/48 r., a obecnie przeznaczony do pielęgnacji selekcyjnej po raz drugi. Dla lepszej orientacji w charakterze zabiegu, drzewa przeznaczone do usunięcia zaopatrzone w pierścienie z wapna. W dyskusji na temat oglądanego drzewostanu podniesiono ujemne skutki zaniedbania czyszczeń w pierwszych latach istnienia upraw, co przejawiało się utratą wartości produkcyjnych, a nawet zdolności życiowych wielu egzemplarzy dębu, nie mogących wytrzymać konkurencji z szybko rosnącym modrzewiem. Pielęgnację na korzyść dębu w tym wypadku utrudnia w znacznym stopniu okoliczność, że dąb i modrzew były tu wprowadzane rzędami na przemian, a nie kępami.

Ostatnim obiektem pokazu w dniu 23 października był pielęgnowany przed rokiem młodnik około lat 10-ciu, złożony z jodły, dębu i sosny z domieszką brzozy, gdzie przez czyszczenie zapewniono dorodnym i pożądanym w składzie egzemplarzom drzew lepszą możliwość rozwoju, oglądając lub podkrzesując, bądź nawet usuwając drzewa wadliwe, hamujące wzrost drzew pełnowartościowych.

Dla pełnego zilustrowania doniosłego znaczenia akcji pielęgnowania młodników w miejscowych warunkach siedliskowych i ekonomicznych, gospodarz terenu inż. Krzysztofik na zakończeniu wycieczki w pierwszym dniu zjazdu przytoczył następujące dane:

W latach 1946/47, 1948/49, 1949/50 wykonano czyszczenia na powierzchni łącznej 709,03 ha, osiągając z nich 7612 m³ drewna, w czym:

1080 m³ drewna użytkowego (papierówka, podkłady wąsk., żerdzie, kołpaki itd.);

427 m³ drewna opałowego;

6105 m³ chrustu grubego opałowego.

Dzięki czyszczeniom poprawiono wybitnie jakość młodników, a w wielu wypadkach uformowano skład drzewostanów w sposób pożądaný, niejednokrotnie ratując przed całkowitą zagładą cenną domieszkę, jak np. modrzewia rosnącego wśród osiki i brzozy lub dębu wśród sosny i modrzewia. Ponadto zabiegi pielęgnacyjne przeprowadzone w odpowiedniej skali pozwoliły miejscowej ludności zaopatrywać się w tani opał.

W dniu 24 października uczestnicy zjazdu zwiedzili rezerwat ścisły „Łysica” ze słynnymi gołoborzami i pierwot-

nymi drzewostanami, złożonymi z buku i jodły z domieszką jaworu i klonu i obejrzeni młodniki naturalnego pochodzenia, dotychczas nie pielęgnowane.

Po wyczerpaniu programu pokazów terenowych, uczestnicy zjazdu uchwalili rezolucję o treści następującej:

„Zgromadzeni na zjeździe naukowo-gospodarczym w Świętokrzyskim Parku Narodowym im. Stefana Żeromskiego w dniach 23 i 24 października 1950 r. — członkowie Polskiego Naukowego Towarzystwa Leśnego w liczbie 70 osób, reprezentujący Oddziały Towarzystwa z całej Polski, — po zaznajomieniu się z referatem kol. inż. E. Ilmurzyńskiego w sprawie ogólnych zasad cięć pielęgnacyjnych i po przeprowadzeniu na ten temat dyskusji w lesie, w oparciu o powierzchnie pokazowe, postanowili zwrócić się do Zarządu Głównego PNTL z następującymi wnioskami:

1) Kierując się wskazaniem Planu 6-letniego i mając na uwadze podniesienie produkcji lasów polskich, — zarówno pod względem jakościowym, jak i ilościowym, — zgodnie z najnowszymi zdobyczami nauk przyrodniczych, w szczególności z osiągnięciami agrobiologii radzieckiej, — Polskie Naukowe Towarzystwo Leśne przedstawi Ministerstwu Leśnictwa konieczność uintensywnienia pielęgnacji lasu, zwłaszcza młodszych drzewostanów według zasad selekcyjnych.

2) W związku z tym Polskie Naukowe Towarzystwo Leśne zwróci się do Ministerstwa Leśnictwa:

a) o przeprowadzenie szkolenia we wszystkich jednostkach administracyjno-leśnych oraz w leśnych ośrodkach szkolenia zawodowego, na wszystkich szczeblach służby leśnej, aż do robotników stałych włącznie, — tak pod względem teoretycznym, jak i praktycznym, — by umożliwić jak najszybszą realizację nowych metod pielęgnacyjnych,

b) o opracowanie zasad organizacji pracy, zapewniającej wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych w rozmiarach, odpowiadających rzeczywistym potrzebom gospodarstwa leśnego,

c) o nawiązanie bezpośredniego kontaktu z leśnictwem ZSRR i Krajów Demokracji Ludowej, w szczególności przez organizowanie wycieczek o celach naukowo-gospodarczych dla zaznajomienia się z osiągnięciami tych krajów.

Inż. Eugeniusz Krzysztofik
Inż. Teodor Zieliński